

ДО
Председателя на научното жури
Определено със заповед

На Ректора на МУ – Плевен

Относно: Рецензия

По конкурс за заемане на академична длъжност “професор”

По научна специалност Кардиология (03.01.47)

От професионално направление 7.1. “Медицина” и научна специалност “Кардиология”, към МФ при МУ - Плевен

Обявен за нуждите на Катедра „ Кардиология, пулмология и ендокринология”-Първа кардиологична клиника-МУ-Плевен

Обнародвано в “Държавен вестник” (85/06.11.2012г.)

Рецензия от проф. Юлия Джоргова – Македонска
Началник Клиника по кардиология
СБАЛССЗ “Св. Екатерина” - София

I.Кратки биографични данни на кандидата

Доц. д-р Снежанка Томова Тишева-Господинова завършва висше образование по специалността “Медицина “ във ВМИ – гр. Плевен през 1983год. с отличен успех. Работи по разпределение 1983- 1984г. като участъков лекар в с.Милковица, окр. Плевенски.

През 1984 година след положен конкурс постъпва на работа като асистент в Катедра ” Вътрешни болести” Кардиологична клиника, където работи и до сега. Последователно заема длъжностите - асистент, старши асистент, главен асистент, доцент. От 1990 до 2002 работното и място е в Интензивно кардиологично отделение на Кардиологичната клиника.

През 2002 година след конкурс е назначена за началник на Отделение по кардиология и ревматология в същата клиника.

През 2004 година защитава успешно дисертационен труд на тема: „КЛИНИЧНО ЗНАЧЕНИЕ НА ПРОМЕНИТЕ В ОБМЯНАТА НА ЕЛАСТИНА И КОЛАГЕНА ПРИ ПАЦИЕНТИ С АРТЕРИАЛНА ХИПЕРТОНИЯ” и получава научно-образователна степен “**Доктор**”.

През 2006 година е избрана за “Доцент” по научна специалност “Кардиология”, след което оглавява Клиниката по кардиология и ревматология, която ръководи и до днес.

През 2009 г. е избрана за ръководител на най-многобройната катедра в МУ-Плевен - тази по „Кардиология, пулмология и ендокринология”, която оглавява до днес.

През 2012 г. защитава докторат на тема „СЪРДЕЧНО – СЪДОВ РИСК И СЪРДЕЧНО – СЪДОВИ ПРОМЕНИ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ПСОРИАЗИС” и и се присъжда образователната степен „**Доктор на медицинските науки**”

Владее писмено и говоримо руски, английски и френски език.
Има доказана компютърна грамотност

От юни 2008 до 2012 година е била член на УС на ДКБ.

Член на СУБ от 1984г.

Член на Българската лига по хипертония, а от 2012г. члена УС на БЛХ

Член на WG ACC на ESC от 2006г.

Член на Европейското дружество по кардиология Европейското дружество по артериална хипертония. Европейски специалист по хипертония от 2011г.

Награди – на ДКБ “ Д-р Атанас Москов ” ”За най-добър млад учен” -2004г. и почетен знак “Лекар на годината ” на РК БЛС – Плевен-2008. Почетен плакет „За особени заслуги към МУ”- Плевен през 2012 г.

II. Учебно преподавателска дейност

Учебно-преподавателската работа доц. Тишева започва през 1984г., когато спечелва конкурс и е назначена за асистент по вътрешни болести в едноименната катедра на МУ-Плевен. В продължение на 4 години преподава вътрешни болести в Медицинския колеж в гр.Плевен

Академичната справка за учебната натовареност за последните 3 години доказва участие в:

- Ежегоден курс лекции на студенти с българоезично и англоезично обучение –VII и VIII семестър
- Провеждане на практически упражнения и водене на кръжок по кардиология
- Преподаване на вътрешни болести в специалност „акушерка” в ФЗГ на МУ-Плевен
- Целогодишно провеждане на семинари и клинични срещи за стажант лекари и специализанти
- Провеждане на курс ” Избрани глави в кардиологията”
- Участие като поканен лектор в много конференции и други обучителни модули на кардиолози и общопрактикуващи лекари в страната.
- **Общата и учебна натовареност е над 400ч. годишно**

Доц.Тишева е дългогодишен преподавател с голям педагогически опит. Тя ръководи и организира провеждането на ежегодните Плевенски дни посветени на артериалната хипертония, адресирани към кардиолози, специализанти по кардиология и общопрактикуващи лекари.

III. Научно-изследователска дейност

Научната продукция на доц. Тишева възлиза на 171 заглавия.

Списъкът на публикуваните статии в научни списания в България и чужбина съдържа 93 заглавия, от които 5 са свързани с първия дисертационния труд „КЛИНИЧНО ЗНАЧЕНИЕ НА ПРОМЕНЕТЕ В ОБМЯНАТА НА ЕЛАСТИНА И КОЛАГЕНА ПРИ ПАЦИЕНТИ С АРТЕРИАЛНА ХИПЕРТОНИЯ”.

С втория дисертационен труд „СЪРДЕЧНО – СЪДОВ РИСК И СЪРДЕЧНО – СЪДОВИ ПРОМЕНИ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ПСОРИАЗИС” са свързани 6 статии публикувани в чужбина и 13 в български издания.

Останалите 68 статии са отпечатани преди или след дисертациите, и са по теми, които нямат връзка с тях. В международни списания са публикувани 21 от статиите, а 47 в български списания. Общо от 93 статии 27 са публикувани в чуждестранни списания и 66 в България.

Самостоятелен или първи автор е на 33 статии, втори на 18 статии, от които 9 са от двама автори, на трето място в 9 статии, на четвърто в 6 статии, а в останалите участва в по-голям колектив.

Автор е на 87 резюмета на орални презентации и такива представени на постери .От тях 29 са представени в чужбина, 58 в България. Самостоятелен или първи

автор е на 7 представени презентации в чужбина и на 24 в България, а в останалите участва в колектив.

Направената справка, която е приложена и изчислените общ и личен импакт фактор според критериите на ПРАС-МУ-Плевен, като са изключени статиите, в които авторството е в апендикс са следните:

Импакт фактор -

1. Импакт фактор – Публикации в списания с импакт фактор -	87,4
2. Цитирания в български източници /приложени/	30
3. Цитирания в чужди източници в базата данни на SCOPUS и Web of Knowledge	2836
4. Личен импакт фактор на публикациите в Scropus	20,836

Кандидатката е редактор и съавтор на учебник – „Вътрешни болести” – I част, глава : “Болести на сърцето и съдовете ”. изд.МУ-Плевен. Съавтор в Ръководство за разчитане на ЕКГ-за студенти и ОПЛ-изд.”Пейчински”

Доц. Снежана Тишева е ръководител на 5 докторанта, от които 3 с приключила официална защита.

Доц. Снежана Тишева участва в изпитните комисии за специалност “Кардиология” и “Вътрешни болести”.

Доц. Тишева е член на редакционната колегия на сп.”Българска кардиология”-рецензирала е повече от 10 статии, за които е представена справка.Била е рецензент на статии и в „Journal of the International Medical Association Bulgaria (IMAB)” и „Journal of biomedical and clinical research”

IV.Научни и приложни приноси

Дисертационният труд на доц. Тишева **„КЛИНИЧНО ЗНАЧЕНИЕ НА ПРОМЕНЕТЕ В ОБМЯНАТА НА ЕЛАСТИНА И КОЛАГЕНА ПРИ ПАЦИЕНТИ С АРТЕРИАЛНА ХИПЕРТОНИЯ”** разглежда промените, които настъпват в структурата на фибрилните белтъци еластин и колаген в съдовата стена, тъй като хемодинамичните свойства на съдовете са в пряка зависимост от състава и организацията на екстрацелуларния матрикс /ЕЦМ/.

В дисертационния труд са изследвани четири групи пациенти:

- 1 “Предхипертензивна “ група (n=36)
- 2 Болни с новоустановена умерена хипертония (n=102)
3. Болни с умерена артериална хипертония на продължително системно лечение с В-блокери (n=40) или АСЕ- инхибитор (n=40).
4. Две контролни групи от здрави лица (n= 2 x20)

Изследвани са по метода “ELISA” еластиндеградационните продукти , колагендеградационните продукти на колаген тип I, III, IV, антиеластиновите антитела, антиколагеновите антитела срещу колаген тип I, III, IV, корелационните връзки между тези показатели и хемодинамичните такива. Проследена е динамиката на тези показатели и в хода на лечението с две групи медикаменти –В-блокери и АСЕ инхибитор.

Приносите на дисертационния труд, които са били приети от официалните рецензенти (Проф.д-р Атанас Джурджев и проф.д-р Божко Божков) и Специализирания научен съвет са формулирани както следва:

С научно – теоретичен характер :

1. За първи път у нас е извършено проучване на имунологичните промени в обмяната на еластина при възрастни лица в различни фази на артериална хипертония.

2. За първи път са проучени имунологичните промени в обмяната на фибрилерните структури на екстрацелуларния матрикс в предхипертензивната фаза от развитието на артериалната хипертония при възрастни.

3. За първи път са проучени имунологичните промени в обмяната на по-широко представените в съдовата стена колагени при хипертоници.

4. За първи път са установени и моделирани регресионни зависимости между имунологичните показатели в обмяната на еластина и колагена с пулсовото и систолното артериално налягане.

5. Потвърждава се съществуването на спрегнатост на темповете на обмяната на различните видове колагени при здрави и предхипертензивни лица. Установява се нарушаване на тези връзки в обмяната на различните видове колагени при хипертоници.

С научно – приложен характер:

1. Селектирани са и предложени клинични критерии за предхипертензивно състояние на фамилно обременени за артериална хипертония лица.

2. За първи път у нас са установени имунологични критерии за нарушен интегритет на фибрилерните структури в развитието на артериалната хипертония при възрастни лица.

3. За първи път се установяват имунологични показатели като предиктори за бъдещо хипертензивно състояние при фамилно обременени за артериална хипертония лица.

4. За първи път се обсъждат имунологични показатели на еластина и колагена като критерии за съдовопротективен ефект на антихипертензивното лечение в клиничната практика

Дисертационния труд „СЪРДЕЧНО – СЪДОВ РИСК И СЪРДЕЧНО – СЪДОВИ ПРОМЕНИ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ПСОРИАЗИС” разглежда рисковия профил на пациентите в българската популция и изследва биомаркери, индициращи ранните увреди при атеросклероза при псориазис

Според литературните данни някои от основните антихипертензивни групи влошават клиничния ход на псориазис. Това налага анализ на прилаганите средства, тъй като част от “забранените групи “ имат съществен принос за редукцията на сърдечно-съдовия риск. Има необходимост от определяне на стратегия и терапията за редукция на сърдечно-съдовия риск при пациентите с псориазис

Проведено е проучване от типа “случай - контрола” или тип “кохортно” на следните групи:

I- пациенти с умерена и тежка форма на псориазис, които имат нужда от системна терапия (n=103)

II-контролна група сравнима по пол и възраст без псориазис (n=101)

Основните приноси, оценени от научното жури са следните:

Научно-теоретичен

1. За първи път е организирано проучване тип случай-контрола за оценка на рисковите фактори за ССЗ сред българска популация от пациенти с псориазис.

Научно-практически

2. Създаден е входен документ за изграждане на база данни за рисковите фактори при псориазис, включващ 35 показателя.
3. За първи път са проучени разпространението, профила на дислипидемията, относителния дял на контролираните пациенти и вида на лечението сред българска кохорта от псориазис. Направена е оценка на разпространението и спецификата на

дислипидемите, относителния дял на лекуваните пациенти и вида на терапията сред населението от Плевенска област.

4. За първи път е направен анализ на разпространението, тежестта, относителния дял на лекуваните псориази с артериална хипертония в България и вида на тяхното медикаментозно лечение. За първи път са оценени разпространението, тежестта и относителния дял на лекуваните болни с псориазичен артрит и артериална хипертония в България. Направена е оценка на разпространението, тежестта, степента на контрол на АН и терапията на група хипертоници в Плевенска област.
5. За първи път е оценено разпространението, степента съобразно международните скали и приноса на централния тип обезитет като рисков фактор при българска група с тежка форма на псориазис и такива с псориазичен артрит. Направен е анализ на разпространението, степента съобразно между-народните скали и приноса на централния тип обезитет като рисков фактор при сред кохорта от Плевенска област.
6. За първи път е оценено разпространението и приноса на метабо-литния синдром съобразно броя изяви критерии, като рисков фактор при българска група с тежка форма на псориазис и такива с псориазичен артрит. Изследвани са разпространението и приноса на метаболитния синдром съобразно броя изяви критерии, като рисков фактор при група от населението на Плевенска област.
7. За първи път се анализират разпространението на тютюнопушенето и адинамията като големи рискови фактори при българска група с тежка форма на псориазис и такива с псориазичен артрит.
8. За първи път в света и в България е направена оценка на сърдечно-съдовия риск на пациенти с псориазис като е приложена SCORE системата и това е съобразено и с рисковата група страни към която принадлежи България. За първи път в България е направена оценка на сърдечно-съдовия риск при група от населението на Плевенска област като е приложена SCORE системата и това е съобразено и с рисковата група страни към която принадлежи България.
9. За първи път е направен анализ на преживяемостта и вероятността за големи съдови инциденти сред популацията на псориазиците в България.
10. За първи път са изследвани разпространението и тежестта на сърдечно-съдовите заболявания сред българските болни с Псориазис.
11. Предложен е лесноизпълним алгоритъм за ранна диагностика и контрол на рисковите фактори за ССЗ при псориазиците в България

Приноси, свързани с публикации извън темите на дисертациите:

Почти 66 % от публикациите нямат тясна връзка с дисертационните труд. Те отразяват част от разнообразната патология на една непрофилирана клиника по кардиология, с над 3000 пациента годишно, обслужваща няколко области на Централна Северна България. Други са резултат на сътрудничество с клиники и катедри на УМБАЛ и МУ – Плевен. Някои от научните съобщения описват проблеми и казуси, за които авторите не са открили публикации в български източници (62,81,86,87,151,152,158).

Публикациите са разделени тематично на няколко групи:

1. Артериална хипертония (58,59,60,61,69,72,76,84,85,90,98,103,116,166,167)

Артериалната хипертония - проблемите свързани процесите на съдово remodelиране и ефективния медикаментозен контрол са проблеми, които са обект на изучаване в много проспективни двойно слепи, рандомизирани проучвания, в някои от които авторката има участие(58, 59, 60,72).

Доколкото авторите познават публикациите в нашата медицинска литература по този проблем, те са се постарали да предложат комплексно и задълбочено изследване, което допълва други подобни проучвания на български език както от многогодишни собствени изследвания, така и в български колективи (126,130,132).

Особен интерес представляват публикациите посветени на новите антихипертензивни медикаменти към момента на провеждане на проучванията, които донасят допълнителни ползи за протекцията на прицелните органи при артериална хипертония и са обект на постмаркетингови наблюдения или на проследяване на ефекта им при пациенти с ко-морбидитет и високорискови такива (83,84,85,139,140,153,)

На ранните дискретни промени при хората с предхипертония са посветени някои от изследванията на авторката, основани на опита от работата, свързана с първия дисертационен труд (27,28,29,30).

В експериментални условия и при реални пациентски групи са изследвани нивата на микроелементите цинк, манган и оксидативния стрес при хипертония (97,123,124, 125,127,163). Тези общи изследвания са плод на дългогодишна колаборация с предклинични катедри и разбирането за непрекъснатия изследователски процес.

2. Ишемична болест на сърцето

Публикациите по този интересен и важен проблем са резултат от дългогодишната работа на авторката в Интензивно Кардиологично отделение (57,149).

Те са посветени на проучвания, свързани със своевременната диагностика на тихата миокардна исхемия (150) и установените в еволюцията ѝ ритъмни нарушения, така със прогностичните критерии за инфаркта без q зъбец и неговото медикаментозно повлияване (141,143,148). Поради необходимостта да се работи в екип наблюденията в ИКО не биха могли да се отразяват само от един – двама лекари - това обяснява големите авторски колективи на тези публикации.

От периода на работа в ИКО (1990 - 2002г.) са и публикациите свързани с тромболитичната терапия на острия миокарден инфаркт. В тези публикации (137,138,146,147,159,103) се анализират както обстоятелствата определящи терапевтичния успех, така и имунологичните и хуморални промени при пациенти с остър коронарен синдром. Авторката участва в провеждането и обобщаването на резултатите в международни проучвания, свързани с новите антиагрегантни терапии при ОКС (63,68)

3. Дилатативна идиопатична кардиомиопатия (78, 135,136)

Един проблем, който е твърде значим поради бързата прогресия на това сърдечно заболяване с неясна етиология и неблагоприятен изход. Когато все още методите на неинвазивна оценка включват и фазов анализ в клиниката са правени наблюдения върху такива пациенти, правени са и имунологични изследвания на обмяната на еластина и колагена, които за съжаление са представяни на родни научни форуми и по-малко публикувани в престижни списания.

В търсене на нови алтернативи за консервативно лечение са създадени калциевите сентизатори. На опитът с този медикамент със съвършено нов принцип на лечение на сърдечната недостатъчност при дилатативни кардиомиопатии са посветени статии №25,95

4. Сърдечна недостатъчност (70,94, 95, 96, 101, 102, 104, 110, 114, 115, 128, 120, 133, 134, 145, 157, 160, 166).

Проучени са хуморалните и имунологични критерии за еволюцията на сърдечната недостатъчност, анализирана е неблагоприятната тенденция за развитие на коморбидитет

при болни с хронична обострена сърдечна недостатъчност. Много от публикациите на авторката са свързани със задълбочени анализи на прогностичните маркери - функционални и биохимични при СН (70,102,110,114), а също и относителното качество на живот. Споделен е опита от приложението на нов медикамент за овладяване на хиподебитната сърдечна недостатъчност при тези болни от групата на калциевите сензитизатори (95).

5.Имунологични промени при системни заболявания (62,86,89,91,92,93,109,155,158)

Поради многопрофилността на Кардиологичната клиника при УМБАЛ "Д-р Георги Странски"-Плевен, в ежедневната работа се срещат и пациенти със системни съдови заболявания. Тези пациенти често са с артериална хипертония, прояви на обострена сърдечна недостатъчност. Ето защо промените на имунологичните показатели, опита да се оптимизира клинично-имунологичната диагностика са споделени в някои от публикациите. Методите, използвани и представени в тези публикации са усвоени и апробирани при разработката на темите

6.Казуистика (152,156)

Описан е случай на пациентка с антифосфолипиден синдром, аортокоронарни бай-пас-и, каротидни стентове,и ХАНК завършила летално. Описан е пациент с периартритис нодоза, който изживява заболяването си с много от класическите симптоми, но при предимно сърдечна патология. Представен е случай множествена ехинококоза (81), която се изживява клинично с тежка дихателна и сърдечна недостатъчност.

7.Други публикации (65, 66, 67,71, 77, 24).

Важни теми:

- Манганово съдържание при пациенти с остър коронарен синдром (18) възможното съучастие на микроелемента в етиопатогенезата на острия коронарен синдром.
- Хепарининдуцирана тромбоцитопения при сърдечна хирургия и флуоцитометрично изследване на тромбоцити (111,112,113)
- Първична превенция със статини (64,65)
- Приложение на нови антикоагуланти при ОКС(71)
- Имунологични промени във фибрилерните компоненти на съдовата стена при метаболитен синдром и ранно стареење (74,75,99,100,118,122,164)
- Прогностична оценка на сърдечно болните при несърдечна хирургия(119,120)
- Сърдечно-съдови промени при антифосфолипиден синдром (89, 165)

Във II раздел на представената научна продукция са изброени част от по-ранните прочувания и научни разработки, които са презентирани на други форуми - устни презентации и постери. Там са отбелязани отпечатаните в международни престижни списания резюмета, отразяващи проведените от авторката изследвания: XIII Балканска седмица в Янина, Гърция; III Балкански конгрес по ангиология, 23-та Балканска медицинска седмица в Истанбул, XIII Европейски конгрес по хипертонии в Милано, Международна среща по съдова биология в Торонто, Канада-2004 г и други международни форуми

V. Диагностично-лечебна дейност:

Доц.д-р Снежана Тишева има 28 години трудов стаж като лекар-преминала през всички степени на здравната система-участъков лекар, консултативен кабинети асистент.

Владее всички неинвазивни методи на диагностика на сърдечно-съдовите заболявания. В ежедневната си работа може да прилага и редица инвазивни диагностични и терапевтични процедури и е обучила десетки специализиращи лекари. Притежава богат опит в областта на спешната кардиология.

VI. Заключение

В заключение считам, че Доц. д-р Снежанка Тишева - Господинова е опитен клиницист и преподавател с голям авторитет в кардиологичните среди. представената научна продукция надхвърля изискванията на МУ "Плевен" по отношение количествената и качествена характеристика и покрива изискванията на ЗНСНЗ за присъждане на научно звание „професор“.

Въз основа на гореизложеното убедено препоръчвам на уважаемите членове на научното жури, да гласуват положително за присъждане на научното звание „професор“ по научна специалност "Кардиология" шифър 03.01.47 на доц. д-р Снежанка Тишева - Господинова.

2.01.2013 г.

Проф. Юлия Джоргова –Македонска